

קרוב רחוק: הקשר של יוצאי החברה החרדית עם משפחותיהם – סיכום מחקר

צביקה דויטש ושני קפלן
ינואר 2023

לראשונה: נתונים מייצגים על הקשר המשפחתי אצל היוצאים, בהשוואה לחרדים וליהודים שאינם חרדים

סוגיית הקשר של יוצאי החברה החרדית עם משפחותיהם עולה לעיתים תכופות לדיון הציבורי, אך מחקרים מעטים בדקו זאת עד כה, ורובם נעשו בשיטות איכותניות או באמצעות סקרים שהופצו בקבוצות של יוצאי החברה החרדית (להלן "קבוצות יוצאים"), שאינן מייצגות את כלל היוצאים. במחקר זה נבחן לראשונה נושא הקשר המשפחתי אצל כלל היוצאים, תוך השוואה לחרדים (מבית) וליהודים שאינם חרדים, על בסיס נתונים מייצגים של הלמ"ס.

בהכללה, היוצאים מרוצים מהקשר המשפחתי, אך במידה פחותה מחרדים ומיהודים שאינם חרדים

לפי נתוני הסקר החברתי של הלמ"ס, היוצאים שבעי רצון ממידת הקשר עם משפחותיהם, אך במידה פחותה מאשר חרדים ויהודים שאינם חרדים: שיעור כלל המרוצים (מרוצים מאוד או מרוצים) מהקשר המשפחתי, גבוה בכל הקבוצות ועמד על 90% בקרב היוצאים, על 96% בקרב יהודים שאינם חרדים ועל 98% בקרב החרדים, אך שיעור המרוצים מאוד מהקשר המשפחתי עמד על 52% בקרב היוצאים מול 70% בקרב יהודים שאינם חרדים, ו-83% בקרב חרדים. תמונה דומה עולה גם בהשוואה של מידת ההערכה שלדעתם בני המשפחה חשים כלפיהם.

כרבע מן היוצאים דיווחו על נתק מוחלט מהוריהם בשנה הראשונה, אך רובם חידשו את הקשר עם הזמן

ניתוח משלים נעשה באמצעות סקר "הקשר המשפחתי", שהופץ בשנים 2016–2019 על ידי "יוצאים לשינוי". יש לציין כי סקר זה, בדומה לסקרים אחרים שהופצו ב"קבוצות יוצאים", אינו מייצג את כלל היוצאים, אלא רק את הבאים במגע עם קבוצות אלו.¹ מן הנתונים עולה כי 27% מהמשיבים דיווחו על נתק מוחלט מהוריהם בשנה הראשונה ליציאה, ואילו 25% דיווחו על קשר טוב; בעת המענה על הסקר – כעבור 3 שנים ויותר מהיציאה – השיעור שהיו בנתק מוחלט ירד ל-11%, ואילו השיעור שהיו בקשר טוב עלה ל-47%. עוד עולה מהנתונים כי כיום נתק מוחלט של יוצאים מהוריהם נפוץ פחות מבעבר.

רוב היוצאים הוזמנו לאירועים משפחתיים, אך רק מיעוטם נתמכו כלכלית על ידי המשפחה

בסקר זה, הרוב דיווחו שהם מוזמנים לאירועים משפחתיים (84%) ושהם מוזמנים להתארח בשבתות ובחגים (77%). עם זאת, הרוב דיווחו שאינם נתמכים כלכלית על ידי המשפחה (82%), והנימוק המוביל להיעדר התמיכה הכלכלית הוא היציאה (הסיבות המדווחות להיעדר התמיכה: היציאה – 38%, קושי כלכלי של ההורים – 31%, אין להם צורך בתמיכה – 18%, אינם מעוניינים בתמיכת ההורים – 13%).

האם יש הבדל במידת הקשר בין יוצאים דתיים לבין יוצאים שאינם דתיים?

בסקר החברתי של הלמ"ס נמצא שיוצאים דתיים יותר שבעי רצון מהקשר המשפחתי, בהשוואה ליוצאים שאינם דתיים, וכן נמצא שמידת הערכת המשפחה, כפי שהנסקרים דיווחו, גבוהה בהשוואה ליוצאים שאינם דתיים. עם זאת, בסקר "הקשר המשפחתי", לא נמצא הבדל מהותי במידת הקשר בין שתי הקבוצות. את ההבדל בין המקורות ניתן לתלות בעובדה שסקר "הקשר המשפחתי" שהופץ ב"קבוצות יוצאים", מייצג יותר את היוצאים שנמצאים בקבוצות אלו. סביר להניח שיוצאים ששומרים על קשר טוב עם המשפחה (ובכללם רבים מהיוצאים הדתיים), נוכחים פחות ב"קבוצות יוצאים" – המהוות לרבים תחליף לקשר משפחתי מלא.

1. להמחשה, בסקר זה 82% מהיוצאים סיווגו את עצמם כחילונים ו-9% כמסורתיים, זאת בהשוואה לסקר החברתי, שבו 21% מהיוצאים סיווגו את עצמם כמסורתיים – לא כל כך דתיים, ו-21% כחילונים.